

СИСТЕМА ПЛАНУВАННЯ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Зміни в економічному середовищі, що зумовлені активною інтеграцією України в європейський економічний простір потребують нових підходів до управління підприємствами. Планування виступає управлінським інструментом прогнозування цілей та шляхів їх реалізації.

Доводиться констатувати, що останнім часом абсолютна більшість аграрних підприємств не йде далі складання виробничої програми, не плануються витрати і собівартість продукції, не складаються фінансові плани, не розробляються комерційні розрахункові плани підрозділів, водночас, спостерігається майже повне згортання планово-економічної служби. Зважаючи на це, особливої актуальності набуває формування дієвої системи планування підприємства, як важливої передумови його ефективного розвитку.

Дослідженнями встановлено, що процес планування є початковим етапом діяльності підприємства. Це не проста послідовність операцій по складанню планів, не процедура, значення якої в тому, що одна подія повинна відбутися слідом за іншою, а процес, який вимагає гнучкості та управлінського мистецтва [1].

У залежності від періоду часу, який охоплюють плани, складені організацією, планування поділяють на: стратегічне (довгострокове), перспективне (середньострокове), поточне та оперативне (короткострокове).

В ході стратегічного планування визначаються альтернативні варіанти розвитку підприємства, проводиться формулювання стратегічних цілей і завдань по функціональним підрозділам, визначаються найважливіші напрями економічного перспективного розвитку. Саме стратегічне планування надає змогу господарюючим суб'єктам поєднувати загальну стратегію розвитку з наявністю реальних і потенційних можливостей для її реалізації, враховуючи загрози, які можуть виникнути на ринку.

Перспективним (середньостроковим) плануванням передбачається: розробка напрямків технічного, організаційного, економічного і соціального

розвитку; встановлюються основні виробничі, технічні та економічні показники.

Поточне (короткострокове) планування спрямоване на розробку і встановлення системи норм і нормативів, розробку планів діяльності підприємства на майбутній рік, розрахунок і встановлення планових техніко-економічних показників

У рамках оперативного планування передбачено проведення розрахунку виробничих календарно – планових нормативів, розробку виробничих програм підрозділам господарства (цехам, службам, бригадам), встановлення завдань останнім.

Результатом процесу планування, як вже зазначалось, є розробка планів. План включає основні показники діяльності, що, зазвичай, мають бути досягнуті до кінця планового періоду. По суті, план - це набір інструкцій для менеджерів, що описують, яку роль кожна частина організації повинна грати в процесі досягнення цілей підприємства.

Сільськогосподарським підприємствам, на нашу думку, варто використовувати всі види планування: перспективне (розробка бізнес-плану), річне планування (складання річного плану економічного і соціального розвитку підприємства та виробничої програми підрозділів), не варто ігнорувати і оперативне планування, в ході якого розробляти робочі плани бригад, підрозділів, місячні та квартальні плани у тваринництві та рослинництві тощо.

Дослідженнями встановлено, що планування в сільськогосподарському виробництві підпорядковується тим же основним закономірностям, що і планування в цілому, однак особливості аграрного виробництва накладають свій відбиток на систему внутрішньогосподарського планування.

Більшість вітчизняних науковців доводить, що в основу планування діяльності сільськогосподарських підприємств слід закладати маркетинговий підхід, основою якого є: комплексне вивчення ринку, планування видів продукції та шляхів її подальшого перерозподілу тощо. Цілі маркетингу як ринкової концепції управління господарством повинні знаходити відображення як у перспективних так і в поточних планах. У цьому контексті наша точка зору збігається із викладеною.

Отже, планування сільськогосподарського виробництва [2, с. 132-137] - це науково обґрунтоване визначення рівнів економічного та соціального розвитку сільськогосподарських підприємств на певний період через систему якісних і кількісних показників та визначення комплексу заходів, необхідних для досягнення встановлених рівнів розвитку. Як показує практика, на неритмічно працюючих підприємствах організація планування знаходиться, як правило, на низькому рівні, що доводить його актуальність та наявність значних резервів, пов'язаних з ефективністю господарювання завдяки плануванню. Для їх реалізації кожне підприємство повинне мати чітку систему внутрішньогосподарського планування. Переконанням останнього є досвід успішних господарюючих суб'єктів як України так і розвинених країн світу, де стало аксіомою: чим більше хаосу в зовнішньому середовищі, тим більше порядку має бути у внутрішній організації дій підприємства.

Таким чином планування в сільськогосподарському виробництві підпорядковується тим же основним закономірностям, що і планування в цілому, однак особливості аграрного виробництва накладають свій відбиток на систему внутрішньогосподарського планування. Актуальність планування доводить вивчення передового вітчизняного та зарубіжного досвіду. В цьому контексті слід зазначити, що завдяки системному плануванню можна досягти зміцнення фінансової стабільності підприємства, розширення обсягів операційної та інвестиційної діяльності, збалансування джерел формування та ефективного використання фінансових ресурсів вчасно передбачених планом.

Список літератури:

1. Бухалков М.И. Планирование на предприятии: учебник для вузов /М.И. Бухалков. – [4-е изд, испр. и доп.]. – М.: ИНФРА-М, 2010. – 416 с.
2. Організація і планування сільськогосподарського виробництва : підручник / М. М. Ільчук, Л. Я. Зрібняк, С. І. Мельник, І. А. Коновал, О. В. Шкільов, О. Ю. Єрмаков. - 2-ге вид., переробл. і доповн. - Вінниця : Нова Книга, 2008. - 455 с.